# T086 TKL 4 (27) Kinh Thích Năng Đoạn Kim Cang Bát Nhã Ba La Mật Đa Q.trung

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung

KINH THÍCH
NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ
BA-LA-MAÄT-ÑA
QUYEÅN TRUNG

- Vì sao coù theå laäp töôùng Nhôn? Hai thöù thaønh toân troïng Do ñaúng löu thuø thaéng Nhaân taùnh cuûa phieàn naõo Duø keùm cuõng laø hôn. Noùi “hai thöù thaønh toân troïng” moät laø nôi thuyeát phaùp naøy, toân troïng nhö nôi Thaùp Phaät (cheá ñeå phaùp), do nôi aáy aùo giöõ nhaän phaùp naøy. Hai laø ngöôøi trì kinh naøy, neân toân troïng nhö Ñaïi sö, do laø choå thaân naøy ñaõ nöông töïa. Coøn nôi boá thí baûy baùu vaø ngöôøi boá thí chính laø phaùp ñaúng löu (ñoàng ñaúng khaùc) maø ñích thaân tc caùc Phaät ñeàu chöùng. Laïi coù phaùp naøo, ñeå Nhö Lai noùi khoâng? –Ñaây coù yù gì? Khoâng coù phaùp naøo ñeå cho rieâng Nhö Lai noùi, maø taát caû chö Phaät cuõng ñeàu giaûng noùi phaùp ñoù. Vaû laïi, phöôùc ñöùc boá thí chaâu baùu ñaáy, chính laø nhaân gaây ra moïi söï khoå naõo. Coøn coâng ñöùc cuûa phaùp moân naøy, chính yeáu laø ñeå ñoaïn tröø caùc meâ hoaëc, phieàn naõo, hôn keùm nhau nhö trôøi ñaát. Theá neân, ôû vaên sau, seõ laáy buïi ñaát ra laøm thí duï. Nhö Lai noùi: “Chaúng phaûi laø buïi ñaát, do ñoù goïi laø buïi ñaát- Noùi veà theá giôùi, Nhö Lai noùi chaúng phaûi laø theá giôùi, do ñoù goïi laø theá giôùi”. Ñaây coù yù gì? - Noùi thöù buïi ñaát naøy, khoâng phaûi laø buïi ñaát coù tính nhieãm oâ dô baån theá neân goïi laø buïi ñaát. Coøn caùc theá giôùi kia, khoâng phaûi laø nhaân taïo ra caùc phieàn naõo, neân goïi laø giôùi (coõi). Vì ñaây noùi laø theá giôùi, thì giôùi ôû ñaây coù nghóa laø nhaân, töùc laø nhaân cuûa coõi ñôøi naøy. - Lôøi noùi ñoù coù yù chæ baøy roõ caùc phöôùc ñöùc, laø nhaân cuûa caùc buïi baëm phieàn naõo, meâ laàm. Ngoaøi ra caùc buïi ñaát khaùc, thì laø voâ kyù. Phöôùc ñöùc ñoái vôùi ñaïo lyù phaùp thieän haõy coøn nhoû beù, thaáp keùm; huoáng chi so vôùi nhaân phöôùc ñöùc ñeå ñöôïc thaønh Phaät thì chaúng laø nhoû beù keùm khuyeát laém sao? Vaû laïi, noù coøn taïo neân

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 517

phöôùc nghieäp, cuûa töôùng ñeïp ñaïi tröôïng phu, neáu ñem nhaân ñoù, so saùnh vôùi nhaân, tieán ñeán quaû Boà-ñeà laø phöôùc ñöùc thoï trì vaø giaûng noùi phaùp moân Baùt-nhaõ Kim Cang naøy, thì cuõng coøn thaáp keùm nhieàu. Vì caùc töôùng ñeïp ñeõ kia, khoâng phaûi laø theå taùnh cuûa Boà-ñeà, neân ôû ñaây goïi töôùng ñeïp ñaïi tröôïng phu kia chæ laø töôùng tieâu bieåu. Coøn phöôùc ñöùc thoï trì vaø giaûng noùi kinh, môùi ñöôïc goïi laø taùnh Ñaïi Giaùc. Vaø caùi phöôùc naøy, cho duø coù keùm suùt theá maáy, cuõng coøn hôn nhieàu, so vôùi phöôùc boá thí chaâu baùu. Huoáng chi laø nhaân cuûa phaùp thaân, thì phöôùc ñöùc laïi chaúng sieâu vieät hôn nhieàu sao? Theá neân noùi: “Duø keùm vaãn coøn hôn nhieàu” laø vaäy. Töùc laø duøng phöôùc baùu keùm nhaát ñeå laøm nhaân. ÔÛ ñaây ñaõ noùi, phöôùc boá thí caùc chaâu baùu, cuøng vôùi phöôùc nhaân naøy coù nhieàu choã sai khaùc, nhö vaäy laø ñaõ xong. Coøn ñoaïn vaên sau ñaây, seõ noùi veà ñieàu gì? -Tuïng noùi: Quaû ñoù vöôït caùc khoå Khoù gaëp söï naøo hôn Bôø trí tueä khoù bieát Khoâng chung vôùi phaùp khaùc Taùnh aáy raát saâu kín Hôn caùc phaùp goïn khaùc Nhö doøng toäc cao quyù Phöôùc hôn trong moïi phöôùc. Ñaây noùi nghóa gì? - Ñaùp: Phöôùc ñöùc cuûa boá thí chaâu baùu seõ ñöôïc quaû baùo nhöng quaû boá thí thaân laø hôn, vì coù theå xaû boû voâ bieân thaân kia. Phöôùc thoï trì kinh naøy coøn hôn phöôùc boá thí thaân. Do thaân laø taùnh khoå? Huoáng gì vì phaùp (kinh) maø haønh boá thí? Baáy giôø, thaày Cuï thoï Dieäu Sinh (Tu Boà-ñeà), bieát roõ thaân laø goác khoå vaø thaáy uy löïc cuûa phaùp moân aáy, lieàn buoàn raàu rôi leä. Vì phaùp moân Kim Cang naøy raát khoù gaëp. Cuï thoï Dieäu Sinh, keå töø luùc chöùng ñöôïc trí tueä lôùn ñeán nay, chöa töøng nghe ñöôïc phaùp naøy, ñaây laø vieäc toát ñeïp hôn heát. Lôøi noùi ñoù laø muoán chæ roõ teân Baùt-nhaõ. YÙ sau ñaây laø muoán trình baøy söï thaønh laäp vieäc toát ñeïp ñoù. Töùc Kinh noùi: “Nhö Lai noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña, töùc chaúng phaûi laø Ba-la-maät ña”-Vôùi chuû yù naøo maø noùi nhö theá? Ñaùp: Caûnh trí kia chaúng theå bieát. Chæ coù chö Phaät môùi bieát ñöôïc caûnh giôùi ñoù maø thoâi, nhöõng keû khaùc, khoâng theå bieát ñöôïc, vì ñoái vôùi keû khaùc laø khoâng cuøng chung. Heát thaûy thaät töôûng cuûa phaùp moân naøy laø thaät töôûng. Tröø Phaät daïy, choã khaùc khoâng coù. - Noùi thaät töôûng, chæ ôû ñaây môùi coù. Coøn noùi chaúng phaûi thaät töôûng, thì coù nghóa laø ôû choã khaùc, noù khoâng phaùt sinh. Theá

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 518

neân, vaên kinh noùi: Neáu ai sinh ñöôïc töôûng nhö theá thì ngöôøi ñoù laø hieám coù baäc nhaát. Hôn nöõa, phaùp moân naøy cuõng raát saâu kín cao xa, do ñoù, maø kinh naøy neáu ai thoï trì moät ít, hoaëc thoï trì heát caû, thì khoâng coøn sinh caùc ngaõ töôûng nöõa. -“Khoâng coøn sinh caùc ngaõ töôûng”, laø chæ roõ nghóa maø mình ñaõ hieåu khoâng coù ñieân ñaûo laàm laïc. - Ñoái vôùi caùc yù töôûng ngaõ v.v... töùc chaúng phaûi töôûng, yù noùi ngöôøi coù khaû naêng hieåu nghóa khoâng

coù ñieân ñaûo laàm laïc. Hai thöù naøy, theo thöù töï laøm roõ tính chaát trí tueä veà Phaùp vaø Ngaõ, caû hai thöù ñeàu khoâng coù. Vôùi nghóa naøy, Phaät ñaõ aán ñònh lôøi noùi cuûa cuï thoï Dieäu Sinh laø ñuùng. Noùi "khoâng kinh, khoâng sôï, khoâng haõi huøng", caû ba thöù naøy ñeàu laø sôï, töùc laø kinh sôï, sôï sôï, sôï haõi huøng, song tuøy theo töøng vieäc, khoâng gioáng nhau, neân coù ba thöù rieâng khaùc-Noùi "kinh" töùc laø khoâng ñaùng sôï maø sinh ra sôï. Neáu chính thöùc dòch töø tieáng Phaïm, thì neân goïi laø: Sôï quaù chöøng! Nay noùi laø "kinh" v.v... vì ñaây chaúng daùm ñoåi thay lôøi xöa. Nhöng neáu y theo tieâu chuaån (chuaån ñoä) cuûa luaän giaûi thích, thì nghóa cuûa kinh chöa ñuû laém, caùi sôï cuûa noù chæ ôû möùc thöù hai. Neân suy xeùt thöû xem. Vì vöôït, vaø traùi vôùi chaùnh lyù, töùc nhö laø vöôït khoûi Chaùnh ñaïo (con ñöôøng ñuùng) neân coù theå chaùn gheùt vaäy. - Noùi sôï (neân noùi tieáp tuïc sôï) laø tieáp tuïc sôï maõi khi caùi sôï ñaõ sinh ra roài maø khoâng theå döùt ñöôïc. - Noùi laø sôï haõi huøng: töùc laø loøng ñaõ nhöùt ñònh luoân luoân sôï. Neáu khoâng coù nhöõng noãi sôï... nhö vöøa noùi thì trôû thaønh noùi laø taâm lìa boû caùc meâ laàm, nghi ngôø, sôï haõi. (neáu chaúng thaáy ñöôïc baûn kinh goác vaø yù goác thì ñoái vôùi lôøi vaên aáy chöa giaûi thích xong. Vì lôøi chuù thích aáy ruùt töø baûn goác thì ñaây coù nghóa laø "coù theå queân vaø nghi ngôø" Tröø caùc ngöôøi giaûi thích nghóa khaùc khoâng nhö ôû boä luaän naøy). Laïi nöõa phaùp moân naøy vöôït hôn caùc phaùp toùm taét khaùc, do ñoù kinh noùi: Ñaây laø phaùp Ba-la-maät ña toái thaéng, do Nhö Lai noùi. (Caùc phaùp toùm taét khaùc töùc laø caùc kinh khaùc). Vaû laïi phaùp moân naøy laø doøng toäc cao quí nhaát. Noùi "doøng toäc cao quyù nhaát", laø vì do chö Phaät cuøng noùi kinh naøy. Vieäc boá thí chaâu baùu, khoâng baèng phöôùc ñöùc ñaày ñuû toát ñeïp naøy. Töùc laø noùi phöôùc aáy, so vôùi phöôùc tröôùc, coù lyù cao thaáp khaùc nhau roõ raøng.

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 519

- Noùi raèng "thaân laø goác (taùnh) khoå", thì ngöôøi boá thí thaân kia seõ nhaän ñöôïc quaû, cuõng coù taùnh chaát khoå, neân phöôùc ñöùc ñoù phaûi thaáp keùm. Nhöng phaùp moân naøy ai coù thoï trì vaø giaûng noùi cho ngöôøi khaùc nghe, thì ñoù laø baäc Ñaïi Só (Boà-taùt) tu khoå haïnh, haù khoâng phaûi laø chòu quaû khoå? Theá naøo khoâng laø chòu quaû baùo khoå? Vì giaûi ñaùp vaán naïn aáy neâu coù vaên noùi ôû sau vaø muoán trình baøy roõ nhöõng nghóa gì? Tuïng noùi: Khi ngöôøi aáy nhaãn nhuïc, Tuy khoå, haïnh nhöng thieän, Vaø phöôùc aáy khoù löôøng, Goïi laø söï toái thaéng Do khoâng taâm giaän döõ, Neân khoâng coù tính khoå, Coù ñaïi Bi, an vui Khi laøm, chaúng quaû khoå. - Ñaây noùi nghóa gì? - Ñaùp: Giaû söû khi ngöôøi aáy tu khoå haïnh nhaãn nhuïc coù chòu quaû khoå naõo, nhöng luùc ñoù do coù haïnh nhaãn nhuïc, neân chòu ñöïng ñöôïc. Vì vaäy goïi ñoù laø söï toái thaéng. Coù hai nguyeân do: 1. Laø taùnh thieän, vì caùc Ba-la-maät ña ñeàu laáy thieän laøm theå taùnh. 2. Laø phöôùc ñöùc aáy, nhieàu, thaät khoù löôøng. Nhö kinh ñaõ noùi: "Ñoù töùc chaúng phaûi laø phaùp Ba-la-maät ña", do caùc coâng ñöùc giaùc ngoä kia chöa töøng coù ai bieát ñöôïc. Cho neân goïi ñoù laø khoâng bieát beán bôø, vì noù vôùi thaéng phaùp töông öng nhau. Ñoù töùc laø nhöõng khoå haïnh khoù laøm: So vôùi

khoå naõo tröôùc, töï noù coù khaùc nhau xa, huoáng chi caùc yù töôûng veà ngaõ, veà saân giaän, ñeàu khoâng coøn thì ñaâu coù chi laø khoå naõo! Chaúng nhöõng khoâng khoå naõo, maø coøn phaùt sinh an laïc töø bi. Cho neân kinh noùi: “Khi ñoù, Ta khoâng coù yù töôûng veà ngaõ, cuõng chaúng phaûi laø khoâng coù töôûng” - Noùi “Chaúng phaûi khoâng coù töôûng”, laø chæ roõ coù töôûng töông öng vôùi loøng töø bi. Döïa vaøo lyù chuaån ñoù thì caùc chuùng sinh (höõu tình), chöa dieät töø ñöôïc töôûng veà ngaõ v.v.. neân khi tu khoå haïnh, coøn thaáy khoå naõo, lieàn muoán lìa boû taâm Boà-ñeà! “Theá neân, caàn phaûi lìa boû caùc töôûng, cho ñeán roäng noùi”; ôû ñaây, muoán trình baøy ñieàu gì? - Töùc laø: Neáu ngöôøi chaúng phaùt taâm Boà-ñeà cao toät thì khi chòu khoå haïnh, seõ coù loãi, laø noåi taâm giaän döõ. Lôøi tuïng noùi: Nhaân sinh taâm khoâng boû, Phaûi beàn bæ sieâng caàu. Hoûi: Taâm truï vaøo ñaâu goïi laø nhaân sinh taâm? Maø phaûi beàn bæ sieâng



caàu. Laïi ôû nôi ñaâu laø khoâng boû nhaân cuûa taâm Boà-ñeà ñeå caàu tieán? Tuïng noùi: Nghóa laø ñöôïc phaùp nhaãn, Vaø phöông tieän taâm naøy. Ñaây chính laø taâm Thaéng nghóa, khi vaøo baäc Sô ñòa ñaït ñöôïc taâm voâ truï trong caùc haønh thuoäc veà Nhaãn”. Kinh noùi: “Neân lìa boû caùc töôûng maø phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh Ñaúng giaùc” - Vì sao theá? - Ñaây laø chæ roõ nhaân phaùt sinh taâm khoâng chaáp truï vöôùng maéc. Neáu taâm coøn chaáp truï vöôùng maéc vaøo saéc v.v.. vaø caùc choã, aét khoâng theå tieán caàu quaû Phaät ñöôïc. “Caùc Boà-taùt neân khoâng ñeå taâm truï vaøo ñaâu (voâ sôû truï) khi laøm vieäc boá thí”. YÙ vaên laø muoán trình baøy, chæ roõ, boá thí goàm thaâu caû saùu phaùp Ba-la-maät, töùc laø phöông tieän phaùt sinh taâm khoâng chaáp truï vöôùng maéc. Khi ñaõ ñuû söùc nhaãn nhuïc roài thì duø coù gaëp khoå caùch maáy, cuõng khoâng heà lìa boû taâm Ñaïi Boà-ñeà. - Hoûi: Theá naøo, laø khôûi haïnh laøm lôïi ích höõu tình, laïi rôøi boû, khoâng truï vaøo söï laøm lôïi ích höõu tình? - Ñaây laø thuû, xaû ñoàng nhau, töø ñoù sinh ra ñieàu nghi ngôø. - Ñaùp: “Boà-taùt neân nhö theá, maø boá thí vaø laøm lôïi ích cho taát caû chuùng sinh” - Ñaây muoán noùi roõ yù gì? -Tuïng noùi: Neân bieát chaùnh haïnh ñoù, Laø nhaân giuùp ích ngöôøi, Vôùi söï töôùng höõu tình, Phaûi bieát deïp boû heát. Ñaây noùi nghóa gì? - Laø noùi veà chaùnh haïnh, noù laø nhaân laøm lôïi ích cho taát caû chuùng sinh. Neân bieát, khi laøm lôïi ích cho chuùng sinh, nhöng khoâng chaáp giöõ hình daïng cuûa heát thaûy höõu tình. Sao goïi laø söï vieäc veà hình daïng chuùng sinh? - Tuïng noùi: Söï ñoù goïi laø tuï. Chuùng sinh töùc laø teân goïi ñöôïc ñaët ra ñeå goïi caùc chuùng sinh vaø nhöõng söï cuûa chuùng sinh nöông döïa. Chaùnh haïnh laø gì? - Töùc laø dieät töø heát söï töôùng cuûa chuùng sinh. Do töôûng teân goïi ñoù, töùc chính laø chaúng phaûi töôûng. Vì töï theå noù voán khoâng coù. Töùc laø chuùng sinh ñoù, chaúng phaûi laø chuùng sinh maø chæ ñoái vôùi naêm aám, goïi laø chuùng sinh. Do chuùng sinh khoâng coù töï theå, neân Ngaõ vaø Phaùp taùnh ñeàu khoâng coù. Vì sao theá? - Vì chö Phaät Theá Toân ñaõ cuøng töø boû heát caùc töôûng. Ñaây noùi ñeán hai töôûng veà ngaõ vaø phaùp ñeàu khoâng coù laøm sao coù theå thaønh töïu söï dieäu toái thaéng? - Tuïng noùi: Toái thaéng töø

töôûng ñoù,

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 521

Chö Phaät khoâng coù töôûng. Do töông öng chaân kieán. -Ñaây noùi nghóa gì? - Do chaúng phaûi taùnh cuûa ngaõ vaø phaùp coù thaät, maø vì caùc baäc Ñaïi sö quyeát tröø dieät caùc töôûng aáy laø vì caùc Nhö Lai cuøng vôùi Chaân kieán töông öng. Quaû khoâng truï vaøo nhaân, thì laøm sao thaáy ñöôïc Nhôn cuûa quaû aáy? Ñaõ coù nghi, neân ñaùp: Kinh noùi: "Naøy Dieäu Sinh (Tu Boà-ñeà)! Lôøi Nhö Lai laø thaät ...", coù boán caâu. Tuïng noùi: Quaû chaúng truï vaøo nhaân, Laø ñöôïc nhaân quaû aáy! Theá Toân noùi lôøi thaät, Neân bieát coù boán thöù. Taùnh cuûa lôøi thaät naøy coù boán thöù. Ñoù laø gì? - Tuïng noùi: Laäp "Phaùp yeáu" - Tieåu thöøa, Noùi phaùp nghóa Ñaïi thöøa, Vaø caùc vieäc thoï kyù, Ñeàu khoâng coù sai laàm. Vì Phaät töï laäp cho mình kyø haïn thieát yeáu, ñeå tröôùc heát caàu ñöôïc Phaät quaû laø khoâng coù doái traù nhaàm laãn. Ñoái vôùi haøng ngöôøi thaáp keùm hay baäc Ñaïi thöøa vaø caùc söï thoï kyù, ñeàu khoâng heà sai laàm. Cho neân ôû ñaây, tuøy theo thöù lôùp coù boán thöù laø: Lôøi noùi Thaät - Lôøi noùi Nhö - Lôøi noùi Khoâng doái gaït-Lôøi noùi Chaúng ñoåi khaùc, cuøng phoái hôïp vaøo nhau. - Noùi "Nhö Lai" aáy laø do noùi ñeán nhö khoå v.v.. cho haøng Thinh vaên; laø thaät khoâng doái; noùi phaùp "Voâ tính" cho haøng Ñaïi Thöøa laø ñeå chæ roõ Chaân nhö töông xöùng vôùi caùi bieát thaät (thaät tri). Nhö lai laø bieát caùc nghóa. Ñoái vôùi heát thaûy nhöõng vieäc thoï kyù, trong moïi thôøi quaù khöù, hieän taïi, vò lai; ñeàu khoâng laàm laãn, neân goïi laø Nhö Lai. - Kinh noùi: "Phaùp Nhö Lai ñaõ chöùng vaø phaùp Nhö Lai ñaõ noùi, töùc chaúng phaûi thöïc, cuõng chaúng phaûi doái". - Caâu ñoù coù nghóa laø gì? - Ñaùp: Chaúng ñöôïc, chæ tuøy thuaän, Laø chaúng thöïc, chaúng doái, Cöù theo lôøi maø chaáp, Ñoái vôùi ñaáy noùi roõ. Noùi: Caùc Nhö Lai coù noùi phaùp, thì lôøi noùi naøy chaúng ñöôïc phaùp ñoù, chæ laø tuyø thuaän noùi thoâi. Do ñoù, khi noùi phaùp thì chính mình khoâng ñöôïc chöùng phaùp, vì sau lôøi noùi thì khoâng coù theå naøo caû, neân chaúng phaûi laø thaät. Do tuøy thuaän theo noù, cho neân cuõng chaúng phaûi laø doái. Noùi: -"Ta hieän ñaõ chöùng Voâ thöôïng giaùc". Ñaáy laø caên cöù vaøo caâu vaên vaø ñaïo lyù maø coù lôøi noùi ñoù. Hoûi: Vì sao Theá Toân laïi noùi toùm taét: "Ta noùi lôøi chaân

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 522

thaät", maø phaùp ñöôïc noùi thì chaúng phaûi laø thaät, cuõng chaúng phaûi doái? Moät lôøi noùi goàm caû hai lyù, neân thaät khoù tin. Do ñoù, ñaùp: Neáu theo lôøi noùi maø chaáp thì trong tröôøng hôïp naøy ñoù laø noùi roõ. Noùi: Thaùnh nhaân do phaùp Voâ vi maø ñöôïc hieän baøy, song taùnh Chaân nhö thì khaép choán khaép thôøi ñeàu coù. Nhö theá, thì taïi sao phaûi duøng taâm khoâng truï vaøo ñaâu caû môùi chöùng ñöôïc Phaät quaû, chöù chaúng phaûi coù taâm truï? Coøn thaät theå Chaân nhö luùc naøo cuõng coù trong moïi thôøi gian thì taïi sao laïi coù ngöôøi ñöôïc Chaân nhö vaø coù ngöôøi khoâng ñöôïc? Ñeå deïp tröø ñieàu nghi naøy, neân noùi thí

duï vaøo choã toái. Noù laøm saùng toû nghóa gì? - Tuïng noùi: Coù moïi luùc moïi nôi, Maø chaúng ñöôïc Chaân taùnh, Do Voâ vi, coù truï, Trí khoâng truï ñöôïc Chaân. Trong ñaây yù daïy: Taùnh Chaân nhö tuy laø luoân coù ôû moïi luùc moïi nôi, nhöng do ngöôøi aáy voâ trí vaø coù taâm truï, neân khoâng theå ñöôïc Chaân nhö, khoâng ñöôïc nghóa thanh tònh. Coøn ngöôøi coù trí vaø taâm khoâng truï thì lieàn thaáy ñöôïc nghóa thanh tònh. Song, chö Phaät Theá Toân laø do Chaân nhö hieån baøy. Chính lyù do naøy neân duøng taâm coù truï thì khoâng theå chöùng ñöôïc. Do ñoù, Tuïng noùi: Khoâng trí duï laø toái, Ñöông toái, trí nhö saùng Naêng ñoái vaø sôû trò, Ñöôïc maát hieän ngay ñaây. Gioáng nhö toái, töùc laø cuøng vôùi toái coù nghóa töông töï. Do ñoù duøng toái ñeå duï cho keû voâ trí, khoâng bieát. Laáy aùnh maët troøi duï cho keû coù trí, coù maét. Nhö yù vaên ñaõ ñuû, cho neân môùi noùi: Chuû theå ñoái (Naêng ñoái) vaø ñoái töôïng ñöôïc ñoái trò (Sôû trò), ñöôïc maát coù ngay ñaây, tuøy caûnh töông öng. Do coù maét aáy laø theå hieän naêng trò cuûa mình. Phaàn ñeâm aùnh saùng roõ ra roài, laø hieån baøy caùi sôû trò ñaõ bò phaù vôõ. Boùng toái chaám döùt, aùnh maët troøi xuaát hieän, laø chæ cho naêng ñoái trò luùc ñoù. Khi aùnh döông ñaõ chieáu saùng thì thaáy ñuû maøu saéc, hình aûnh. Vaên kinh sau ñaây muoán neâu baøy ñieàu gì? Tuïng noùi: Do chaùnh haïnh nhö theá, Ñöôïc löôïng phöôùc nhö theá, Ñoái vôùi phaùp chaùnh haïnh,

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 523

Nay seõ noùi nghieäp duïng. Do chaùnh haïnh nhö theá, laø yù noùi chaùnh haïnh ñoái vôùi vaên töï kinh. Tuïng noùi: Ba loaïi ñoái vôùi Vaên; Thoï trì-ñoïc-dieãn noùi. Coù ba loaïi ngöôøi thöïc haønh ñoái vôùi vaên töï kinh. Moät laø Thoï trì. Hai laø ñoïc. Ba laø dieãn noùi roäng. Noùi “Thoï trì”, laø ngöôøi trì phaùp. “Ñoïc tuïng” laø ngöôøi nöông theo söï hoïc roäng vaø nghe phaùp nhieàu maø noùi. Tuy khoâng thoï trì, nhöng coù ñoïc tuïng, cho neân cuõng thuoäc veà ña vaên. Chaùnh haïnh ñoái vôùi nghóa, töùc nghóa ñöôïc hieän baøy khaép nôi. Tuïng noùi: Ñöôïc nghóa töø ngöôøi khaùc, Mình nghe roài suy nghó. Hieåu ñöôïc nghóa laø do töø ngöôøi khaùc vaø chính mình. Vì sao laïi töø ngöôøi khaùc vaø vì sao laïi do mình? Nghóa laø khi nghe ngöôøi khaùc noùi, roài mình suy nghó, môùi hieåu ñöôïc nghóa. Nhö theá, laø laàn löôït töø ngöôøi khaùc, ñeán chính mình roài môùi ñöôïc. Caên cöù vaøo söï bieán khaép maø ñöôïc nghóa, thì ñaây coù yù noùi ñeán chaùnh haïnh ñoái vôùi vaên nghóa. - Tuïng noùi: Ñaáy goïi thaønh thuïc noäi, Thaønh töïu höõu tình khaùc, Vieäc lôùn thôøi gian nhieàu, Mong phöôùc, phöôùc thuø thaéng. Thoï trì v.v.. töùc laø khi thoï trì kinh, chính mình ñöôïc thaønh thuïc. Ngoaøi ra, coøn thaønh töïu cho ngöôøi khaùc, laø vì ngöôøi khaùc maø roäng noùi chaùnh phaùp. -“Ñöôïc löôïng phöôùc nhö theá”, töùc chæ roõ soá löôïng phöôùc ñöùc aáy coù khaùc nhau. Vieäc lôùn thôøi gian nhieàu - Mong phöôùc, phöôùc thuø thaéng”, ñaây laø phöôùc xaû boû thaân maïng ñeå boá thí, so vôùi phöôùc xaû boû thaân maïng ôû tröôùc, vì söï vieäc lôùn hôn neân cuõng coù söï sai khaùc veà phöôùc ñöùc, cuõng do thôøi gian nhieàu, daøi. Töùc trong moät ngaøy maø ñem raát nhieàu thaân maïng ñeå boá thí, laïi traûi qua raát nhieàu thôøi gian ñeå thöïc haønh chaùnh phaùp. Nghieäp duïng nay seõ noùi. Vì sao goïi ñoù laø

haønh nghieäp duïng? Tuïng noùi: Chaúng phaûi caûnh, taùnh rieâng, Thöôøng nöông caäy Ñaïi nhaân, Vaø raát khoù ñöôïc nghe, Nhaân voâ thöôïng theâm lôùn, Neáu chæ trì chaùnh phaùp, Nôi sôû y thaønh khí, Tröø saïch caùc nghieäp chöôùng, Mau ñöôïc taùnh trí thoâng,

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 524

Vieân maõn söï theá gian, Dò thuïc raát toân quí, Vôùi phaùp tu haønh naøy, Neân bieát ñöôïc nghieäp ñoù. Kinh noùi: "Khoâng theå nghó", chæ roõ ñoù khoâng phaûi laø keû phaøm phu thöôøng tình, coù theå thaáu hieåu suy löôøng ñeán nhöõng hoaït ñoäng trong caûnh giôùi aáy. Noùi: "Khoâng theå tính keå", laø chæ roõ taùnh rieâng cuûa phöôùc thu ñöôïc, ñoái vôùi haøng Thanh vaên... ñoù laø tính baát coäng. Noùi: "Vì lôïi ích cho nhöõng chuùng sinh naøo, phaùt taâm höôùng ñeán quaû vò toái thöôïng thöøa, maø noùi", thì ñaây laø hieån baøy veà phaùp moân aáy, laø giaùo phaùp ñaïi thöøa maø caùc baäc Ñaïi nhaân ñaõ nöông vaøo goïi laø haïnh Cöïc Thöôïng thöøa, Ñaïi thöøa, goïi laø Toái Thaéng thöøa ngöôøi öa thích nhöõng vieäc thaáp keùm, thì khoâng muoán nghe. Ñaáy laø hieån baøy taùnh khoù ñöôïc nghe, töùc ngöôøi nghe phaùp khoù ñöôïc. Do coù theå thaønh töïu nhöõng tuï phöôùc ñöùc khoâng theå nghó löôøng..., neân caøng laøm roõ söï taêng tröôûng nhaân cuûa quaû voâ thöôïng, thì söï gieo troàng gaây taïo phöôùc ñöùc caøng theâm nhieàu. Trong ñoù vaên kinh ñaõ noùi: "Khoâng theå nghó suy, khoâng theå tính keå"; nghóa laø chaúng theå löôøng, chaúng theå tính ñeám ñöôïc. Nhö sau ñaây, neân bieát. "Neân bieát, ngöôøi ñoù seõ duøng vai maø gaùnh vaùc v.v.." Ñaáy laø chæ cho ngöôøi thoï trì kinh phaùp Kim Cang naøy. Vì ngöôøi ñoù thoï trì phaùp, töùc laø thoï trì Boà-ñeà. Choå hieän coù kinh naøy neáu ngöôøi cuùng döôøng höông hoa; thì ñoù laø noùi roõ nôi nöông döïa trôû thaønh phaùp khí thaéng dieäu. "Do bò khinh khi laøm nhuïc" töùc laø coù bao nhieâu nghieäp aùc, ñaùng bò ñoaï vaøo ñöôøng döõ, ñeàu ñöôïc tieâu tröø heát, ñieàu ñoù chæ roõ söï thanh tònh vì ñaõ dieät tröø nghieäp chöôùng. Noùi: "Ñoù laø vieäc laønh, nghóa laø khi bò khinh cheâ, laøm nhuïc, thì roõ raøng laø ngöôøi bò laøm nhuïc ñaõ coù taùnh phöôùc ñöùc, neân noùi ñaáy laø vieäc laønh. Chuù: (Töø xöa caùc baûn dòch ñeàu khoâng coù lôøi naøy, do trong baûn kinh chöõ Phaïm coù chöõ coøn aån kín) ÔÛ choã Phaät Nhieân Ñaêng tröôùc ñaây ñaõ cuùng döôøng phuïng söï chö Phaät, thì phöôùc ñöùc coù ñöôïc thua keùm raát nhieàu so vôùi phöôùc ñöùc ôû ñôøi sau coù ngöôøi ñoái vôùi phaùp moân naøy maø thoï trì v.v... Ñieàu naøy chæ roõ ñöôïc thaønh töïu taùnh trí tueä thoâng suoát. Nhieàu tö löông phöôùc ñöùc, thaûy ñeàu vieân maõn, neân phaûi bieát: Kinh naøy laø khoâng theå nghó baøn. Ñaây cuõng chæ roõ quaû baùo laø khoâng theå nghó suy; töùc laø moïi söï toát ñeïp cuûa theá gian ñeàu ñaày ñuû. Quaû baùo raát ñaùng toân quí. Nghóa laø ñoái vôùi Hoä theá, Ñeá Thích, Baø-la-moân ... caùc ñòa vò voán coù naøy ñeàu thaâu toùm laáy moät caùch vieân

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 525

maõn. Noùi “ñieân loaïn”, neân bieát ñaáy laø do taâm bò cuoàng loaïn-Noùi quaû baùo chaúng theå nghó suy, ñaáy laø noùi veà hai tính chaát veà nhieàu vaø troäi hôn taát caû ñeàu chaúng phaûi laø trình ñoä cuûa keû phaøm phu thöôøng tình thaáu hieåu ño löôøng ñöôïc! Ñaây goïi laø chaùnh haïnh ñoái vôùi phaùp. Vì coù khaû naêng coù theå an truï vaøo caùc phöôùc ñöùc nhö theá, neân, goïi ñaáy laø coâng duïng quaû baùo cuûa nghieäp chaùnh haïnh. Ba loaïi tröôùc ñaõ hoûi ñaùp, ôû ñaây hoûi laïi, thì nghóa coù gì khaùc chaêng? Ñaùp: Tuïng noùi: Do khi töï thaân laøm, Cho mình laø Boà-taùt, Goïi ñoù, laø taâm chöôùng, Traùi vôùi taâm voâ truï. “Naøy Dieäu Sinh! Thaät söï khoâng coù phaùp naøo coù theå goïi laø Boà-taùt. Neáu khoâng coù Boà-taùt, thì taïi sao Nhö Lai ôû choã Phaät Nhieân Ñaêng, laïi tu haïnh Boà-taùt? Giaûi ñaùp: Nghi naøy raèng: “Thaät söï khoâng coù phaùp naøo ñeå Nhö Lai ôû choã Phaät Nhieân Ñaêng v.v..” ñieàu naøy noùi roõ nghóa gì? - Tuïng noùi: Thoï kyù cho sau naøy, Nhieân Ñaêng, haønh chaúng hôn, Haïnh Boà ñeà ñoàng nhau, Chaúng thaät, do nhaân taïo. - YÙ ôû ñaây noùi: “Thuôû xöa, Ta ôû choã Phaät Nhieân Ñaêng, chaúng phaûi laø ngöôøi tu haïnh Boà-taùt cao toät nhaát”. Nhöng khi xöa, luùc Ta tu haønh, ôû beân ñöùc Phaät ñoù, thaät khoâng coù phaùp naøo ñeå ta chöùng ñöôïc Chaùnh Giaùc caû. “Neáu ñaõ chöùng ñöôïc Chaùnh Giaùc thì Phaät aáy lieàn khoâng thoï kyù cho Ta, sau naøy seõ thaønh Phaät”. - YÙ trong ñaây nghóa laø: Khi ngöôøi aáy tu haønh maø töï cho laø ta seõ thaønh Phaät. Neáu noùi quaû Boà-ñeà chaúng coù, thì Phaät cuõng laø khoâng, töùc goïi taát caû ñeàu khoâng. Vì deïp tröø nghi naøy, neân trong kinh, Phaät baûo: “Naøy Dieäu Sinh! Noùi Nhö Lai, töùc laø teân goïi khaùc cuûa Thaät taùnh Chaân nhö. Töùc laø khoâng coù nghóa ñieân ñaûo, goïi laø Thaät taùnh; khoâng coù nghóa laø bieán ñoåi, goïi laø Chaân nhö- Naøy Dieäu Sinh! Neáu coù ngöôøi naøo noùi: Nhö Lai ñaõ chöùng ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thì ñoù laø noùi doái–Nghóa naøy laø theá naøo? - Ñaùp: “Haïnh Boà-ñeà aáy ñoàng-chaúng thaät, vì coù nhaân taïo ra”. Do thuôû xöa, khi Boà-taùt tu haønh thì thaät ra laø chaúng tu haønh. Chö Phaät cuõng nhö theá. Khoâng coù phaùp naøo ñeå chöùng Chaùnh Ñaúng Chaùnh Giaùc. Ñaây rôû

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 526

laïi baùc boû chung laø khoâng coù ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Kinh noùi: Naøy Dieäu Sinh! Phaùp ñeå Nhö Lai coù ñöôïc Chaùnh Giaùc, thì ñoù chaúng phaûi laø thaät, cuõng chaúng phaûi doái” - Ñieàu naøy coù yù gì? - Theo lyù chaân nhö thì neáu Phaät coù chöùng quaû, thì ñoù chaúng phaûi laø thaät, vì noù töø nhaân maø sinh ra, vì caùc töôùng höõu vi ñeàu laø nghóa cuûa töôùng nhoùm hoïp tuï taäp. Cho neân chaân nhö khoâng coù töôùng veà saéc, Thinh v.v..) Tuïng noùi: Khoâng töôùng kia, laø töôùng, Saùng toû caùi khoâng doái, Do Phaùp laø Phaùp Phaät, Ñeàu chaúng töôùng höõu vi. Nghóa laø Chaân nhö, khoâng coù caùc töôùng cuûa saéc, thinh v.v.. Töôùng cuûa saéc v.v.. khoâng coù laø töï töôùng cuûa Chaân nhö. Cho neân noùi: Khoâng coù töôùng kia- laø töôùng. Töùc laø laøm saùng caùi khoâng doái. Theá neân, Nhö Lai noùi: “Taát caû phaùp töùc laø Phaät phaùp”. - Ñieàu naày laøm roõ nghóa gì?- Vì Nhö Lai ñaõ chöùng phaùp aáy, vì phaùp laø Phaät phaùp, ñeàu chaúng

phaûi laø töôùng höõu vi. Ñieàu ñoù ñaõ chæ roõ theå noù laø Voâ vi. ÔÛ ñaây muoán trình baøy ñieàu gì? - Do taát caû phaùp ñeàu laáy Chaân nhö laøm töï taùnh. Ñieàu ñoù chæ coù söï giaùc ngoä cuûa Phaät môùi bieát, cho neân noùi: Taát caû phaùp ñeàu goïi laø Phaät phaùp. Caùc thöù saéc, thinh v.v... khoâng theå giöõ ñöôïc töôùng töï theå cuûa noù; heát thaûy caùc phaùp saéc, thinh v.v... ñeàu khoâng phaûi laø phaùp. Do khoâng phaûi laø phaùp, neân Voâ vi môùi trôû thaønh phaùp, töùc laø noù hoaøn toaøn giöõ thaâu caùi töôùng khoâng phaûi coù. - Coøn duï veà baäc tröôïng phu, thì ñònh chæ baøy nghóa gì? - Tuïng noùi: Muoán hieåu phaùp thaân Phaät, Neân bieát, duï tröôïng phu Thaân vieân maõn khoâng chöôùng, Laø taùnh truøm ñaày khaép, Vaø ñöôïc theå roäng lôùn, Cuõng ñöôïc goïi thaân roäng, Chaúng coù thaân, laø coù, Noùi noù khoâng phaûi thaân. - Phieàn naõo vaø sôû tri, caû hai chöôùng ñoù ñeàu ñaõ dieät tröø heát, khoâng coøn gì, neân goïi laø thaân vieân maõn. - Noùi truøm ñaày khaép, coù nghóa laø bieán haønh, laø truøm khaép moïi nôi, neân goïi laø thaân ñaày ñuû. “Vaø ñöôïc theå roäng lôùn, cuõng goïi laø thaân lôùn. Bieán haønh ñoù neân bieát, noù laø taùnh cuûa Chaân nhö, noù ôû khaép trong caùc



phaùp, khoâng coù taùnh naøo khaùc. Noùi “chaúng coù thaân laø coù” laø noùi: “Noù chaúng phaûi thaân, thì Nhö Lai baûo laø chaúng phaûi thaân”. Do ñoù, goïi laø thaân ñaày ñuû. Noùi: “Thaân lôùn”, laø muoán trình baøy ñieàu gì? - Vì chaúng phaûi laø thaân höõu vi, neân goïi ñoù chaúng phaûi laø thaân, töùc laø tính Chaân nhö. Do vì noù khoâng coù thaân, neân goïi ñoù laø thaân ñaày ñuû, thaân lôùn. - Neáu noùi khoâng coù Boà-taùt, töùc laø quaû Phaät Chaùnh giaùc cuõng khoâng, söï giaùc ngoä cuõng khoâng vaø cuõng khoâng coù chuùng sinh, ñeå khieán cho hoï nhaäp Nieát-baøn, cuõng khoâng coù vieäc trang nghieâm coõi nöôùc chö Phaät... thì coøn coù gì nöõa? Caùc Boà-taùt seõ khieán cho taát caû chuùng sinh, ñeàu ñöôïc vaøo choán tòch tónh, laïi coøn nghó laø ta trang nghieâm coõi Phaät sao? - Vì ñaùp nghi vaán ñoù, neân coù ñoaïn vaên sau ñaây muoán laøm roõ nghóa? Tuïng noùi: Khoâng hieåu roõ phaùp giôùi, Khôûi taâm ñoä chuùng sinh, Vaø thanh tònh coõi nöôùc, Ñoù chính laø giaû doái. “Neáu noùi taâm naøy ñoù laø giaû doái, vì taâm naøy neân chaúng goïi laø Boà- taùt, thì nhö theá, do ñaâu maø ñöôïc teân? Ñaùp: “Neáu coù ngöôøi tin hieåu, taát caû phaùp, ñeàu laø taùnh khoâng...”. Töùc laø taát caû phaùp ñeàu khoâng coù taùnh v.v...” Lôøi vaên naøy, ñònh neâu leân yù gì? Tuïng noùi: Vôùi Boà-taùt chuùng sinh, Caùc phaùp khoâng töï taùnh, Neáu hieåu duø chaúng Thaùnh, Goïi Thaùnh tueä, neân bieát. Ñaây yù noùi nghóa gì? - Laø noùi phaùp khoâng coù taùnh. Phaùp khoâng taùnh ñoù töùc laø caên cöù vaøo caùc phaùp voán coù cuûa chuùng sanh vaø Boà-taùt. Neáu tin hieåu laø khoâng coù taùnh, hoaëc baèng theá gian trí hoaëc xuaát theá gian trí thì goïi laø Dò Sanh (phaøm phu) vaø Thaùnh, ñeàu goïi Boà-taùt caû. Do ñoù, lieàn coù yù quyeát ñònh cho: Coù hai haïng Boà-taùt: Boà-taùt bò theá tuïc ngaên che, vaø Boà- taùt thaéng nghóa. Ñieàu naày chæ roõ söï tuøy thuaän theo noù. Laäp laïi hai tieáng “Boà-taùt, Boà-taùt”. Vaên kinh tröôùc ñaõ noùi: “Nhö Lai khoâng coù caùi gì hieän baøy ra”, nghóa naøy trôû neân saùng toû.

Neáu nhö theá, thì leõ naøo Thaùnh nhaân kia hoaøn toaøn khoâng thaáy gì caû? Ñeå ñaùp vaán naïn naøy, neân môùi noùi laø coù naêm thöù maét. Vì muoán neâu baøy nghóa aáy, neân Tuïng noùi: Tuy khoâng thaáy caùc phaùp, Nhöng chaúng phaûi khoâng maét, Phaät coù ñuû naêm maét, Do caûnh voán doái roãng.

SOÁ 1513 - THÍCH NAÊNG ÑOAÏN KIM CANG BAÙT NHAÕ BA-LA-MAÄT-ÑA Quyeån Trung 528

Phaûi nhö theá naøo, môùi laø khoâng doái? - Ñeå ñaùp lôøi hoûi naøy, ôû tröôùc ñaõ noùi thí duï. “Taát caû chuùng sinh ñoù, vôùi ñuû moïi thöù taùnh, maø taâm thay ñoåi, bieán chuyeån theá naøo, ta ñeàu bieát roõ caû.” - Nhö theá maø noùi roäng, thì ñaáy chæ roõ nghóa gì? - Noùi ñoù chaúng phaûi laø thaáy laàm, maø chính laø do caûnh roãng doái. Caùi gì laø caûnh roãng doái? - Ñoù töùc laø caùc thöùc laàm laãn. Tuïng noùi: Caùc thöù taâm löu chuyeån, Vì lìa khoûi nieäm xöù, Noù khoâng yeân, luoân ñoäng, Neân noùi laø hö voïng. Trong taát caû caùc thöùc, thì saùu thöùc khaùc nhau, maø noù laïi laø doái caû! Döïa vaøo ñaâu maø goïi thöùc laø taâm löu chuyeån? - Kinh noùi: Nhö Lai noùi khoâng coù Ñaø La, ñoù laø hieån baøy taùnh lìa boû nieäm xöù. Vì nieäm xöù aáy laø choã naém giöõ Ñaø la, neáu khoâng naém giöõ töùc laø khoâng yeân. Ñaø La Naãm, Ala, A Ñaø la, ñaây laø ba caùi teân cuøng coù nghóa, ñeàu goïi laø trì (naém giöõ), cuõng coù nghóa laø roùt chaûy. Do khoâng naém giöõ, kìm haõm; neân taâm luoân luoân bieán ñoåi phaân taùn. Noùi khoâng naém giöõ, laø hieån baøy ñoái töôïng, luoân bieán ñoåi chuyeån dôøi. Ñaõ khoâng naém giöõ, neân noùi laø noù luoân bieán ñoåi. Ñoù laø taùnh laàm laãn giaû doái. ( Hoûi: Vì sao, coù baûn kinh xöa coøn löu laïi, tieáng Phaïm goïi laø: “Ñaø la” maø khoâng dòch thaønh chöõ Haùn. Vaäy laø coù yù gì? Ñaùp: Baûn tieáng Phaïm coù ba choã ñeàu duøng chöõ Ñaø La, nhöng nghóa coù khaùc nhau. Nay ngöôøi dòch ñaõ duøng nguyeân tieáng Phaïm, laø vì ñaõ bò trôû ngaïi trong ngoân ngöõ dòch thaønh tieáng Trung quoác. Nhö caùc baûn dòch ñeàu toaøn duøng tieáng noùi ôû ñôøi nhaø Ñöôøng, xeùt lyù thì traùi nhau vôùi beân Taây Vöïc. Cho neân baûn dòch xöa, duøng nguyeân tieáng Phaïm. Coù theå duøng nghóa laø chuyeån dôøi, bieán ñoåi. Ñaëc bieät ôû trong ñaïo, thì duøng chính thöùc nghóa laø söï caàm naém giöõ gìn. Ñeå dòch chöõ ñoù, môùi xem yù trong baûn Tuïng cuûa Boà-taùt Voâ Tröôùc coù phuø hôïp vôùi hoaøn caûnh cuûa ngöôøi chuù thích, laø Boà-taùt Theá Thaân chaêng? Nhö trong baûn xöa, chaúng coù chöõ ñoù, thì chaúng leõ “taëng” laïi ñôøi sau chöõ vieát sai! Neáu dòch chung laø löu chuyeån, ñoåi dôøi; thì nghóa naém giöõ bieán maát. Maø neáu theo nghóa cuûa trì, thì nghóa löu chuyeån khoâng coøn. Neáu duøng caû hai nghóa, môùi thaät laø thoûa ñaùng. Neáu dòch laø thay ñoåi bieán dôøi, thì lyù cuõng ñuùng, nhöng goàm coù nhieàu nghóa, chaúng baèng duøng hai chöõ Ñaø La, moät chöõ ñaõ vaäy, caùc chöõ khaùc thì suy maø bieát. Nhöõng ai coøn giöõ baûn tieáng Phaïm xöa, maø goàm coù yù khaùc, vì kinh Baùt Nhaõ naøy ñaõ traûi qua boán, naêm laàn (baûn) dòch; thì neân tìm xem cho kyõ, chaúng neân ham môùi laï, maø neân dòch laïi yù xöa, ñeå lyù nghóa ñöôïc soáng coøn. Tieáng noùi ôû Taây

Vöïc coù baûn danh muïc ghi nhieàu vieäc, moät vieäc laïi coù nhieàu teân. Nhö moät chöõ Ña La ñaây, goàm coù nhieàu nghóa vöøa (löu), vöøa (trì), lyù tuøy vaên theå vaø phong tuïc xöù sôû maø khaùc xa. Chaúng neân caäy xöa maø laàm tieáng. Neáu xeùt thaáy baûn dòch cuõ toaøn laø sô soùt thoâ laäu, maø chaúng raõnh roåi, noùi heát choã coøn khuaát laáp hay sao?) “Vì sao theá”? - Laø vì coù caùc taâm quaù khöù chaúng theå noùi ñöôïc. Goïi laø taâm quaù khöù, vò lai; laø do taùnh cuûa quaù khöù, vò lai khoâng theå naém baét ñöôïc. Coøn ñoái vôùi hieän taïi, thì chæ laø “bieán keá sôû chaáp”, töï taùnh cuûa noù khoâng coù. Ñaây laø chæ roõ taâm luoân dôøi ñoåi, ñoù laø taùnh cuûa thöùc meâ laàm ñoái töôïng, khoâng coù taùnh chaát cuûa ba ñôøi. - Laïi noùi thí duï veà tuï phöôùc ñöùc, laø coù yù gì ñaây? - Tuïng ñaùp: Neân bieát laø trì Trí Söùc phöôùc, chaúng giaû doái, Neân roõ, nhaân phöôùc naøy, Nhaéc laïi, cuøng noùi duï. Ñaây noùi nghóa gì? - Taâm ñaõ luoân bieán ñoåi thì ñoù laø taùnh doái traù laàm laãn, phöôùc tuï coù bao nhieâu cuõng chæ laø khoâng. Vieäc ñoù ñaõ laø hö doái, thì laøm sao thaønh töïu thieän phaùp ñöôïc? - Vì coù nghi saâu xa naøy, neân caàn lyù giaûi thaät roõ raøng. Ñaùp: Taâm luoân chuyeån dôøi thì ñuùng thaät laø giaû doái, nhöng theå cuûa tuï phöôùc ñöùc, thì khoâng giaû doái, troáng roãng; vì noù luoân ñöôïc naém giöõ do Trí Chaùnh giaùc. Laøm sao hieåu roõ taùnh naém giöõ naøy? Nhö kinh noùi: “Naøy Dieäu Sinh! Neáu ñoù laø tuï phöôùc ñöùc, Nhö Lai taát seõ khoâng noùi laø tuï phöôùc ñöùc”. - Ñaây coù yù nghóa theá naøo? AÁy laø do chaáp caùi theå giaû doái cuûa naêm uaån, neáu tuï phöôùc ñöùc naøy laø thuû uaån, thì Nhö Lai ñaõ khoâng noùi tuï phöôùc ñöùc ñoù, laø taùnh cuûa tuï phöôùc ñöùc, khoâng noùi laø nghóa naém giöõ cuûa trí tueä. - Neáu noùi Nhö Lai laø chaúng phaûi do söï taäp hoïp taïo neân, thì taïi sao laïi cho Nhö Lai coù nhöõng veû ñeïp vaø caùc töôùng? Ñeå giaûi ñaùp lôøi hoûi naøy, kinh coù noùi: “Chaúng neân laáy saéc thaân veïn toaøn vaø töôùng hoaøn haûo ñaày ñuû maø nhìn Nhö Lai”. Noùi saéc thaân, thì ñaõ rôi vaøo nghóa veû ñeïp roài.

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*